

ВОЛЬНАЯ Беларусь

№ 9. 1917 г. Серэда Выходзіць двойчы на тыдзень. 26 ліпеня 1917 г. № 9.

НАША ПАВІННАСЦЬ.

Калі загарэлася ціперашня вайна, дык усе ваяючыя народы змушаны былі адбываць «вайскавую павіннасць», бо іначай ні водзін з гэтых народаў ня мог-бы мець надзею ні толькі выйсці з вайны пераможцам ворага, але і сам застацца жывым. У часі вайны ўсяды павінна быць вайскавая павіннасць, як ў адбыванні службы ў войску, так і ў другіх справах часу, патрабных ваяючаму народу. І чым гэта павіннасць будзе лепш умаванана і звязана ў вадно цэлас, тым лягчэй ісці да патрабнай мэты і тым стращней ворагу; і наадварот: чым слабчэй арганізавана павіннасць народу, тым лягчэй ворагу і тым цяжэй, горай і стращней піарганізаванай станцы.

І гора тэй старонцы, што мае тых сыноў, каторые, балочыся за сваю асобістую смерць, хаваюцца за плечы адважных, бо гэтым прыносяць смерць усяму свайму народу. ўсей балькаўшчыні.

Гора такім сынам!..

Гора якіх і тым «сыном», каторые, ці-то праз дурны страх, ці-то за грававы інтэрэс, перабегаюць да ворага і прадаваць сваіх братоў, свой родны край.

Страшней і горш гэтага на съвєці ёма.

Але ні аб вайне справа.

Расійская рэвалюцыя адчыніла дзіверы ўсім, хто хоча увайсці ў вялікіх хорам прадаўды і братэрства.

Яна адчыніла гмах і сказала:

— Ідзіце роўна, згодна і прости. Вы прыдзяце і знайдзяце сваё шчасльце. Шчасльце ваша—шчасльце ўсіх, і шчасльце ўсіх—ваша шчасльце.

Мы—Беларусы.

Мы соткі гадоў былі «мужыкамі», «тутэйшымі»,—палякамі, калі каталікі, і маскалямі, калі праваслаўные.

Над намі зневажаліся ўсе, хто толькі здолян быў да зневагі. Зневажаліся ўсе, каму было выгодна.

Але мы—Беларусы.

Ні на зьдзек мы радзіліся на съвет. Мы гэткіе-ж людзі-славяни, як маскоўцы, палякі, украінцы, чехі, сэрбы, баугары і інш., і каліб ні трудніе варункі самадзержаўпай палітыкі расійской, а раней польскай, мы, Беларусы, стаялі-б нараўні з ўсімі пашырмі браціямі і ні ведалі-б, што на съвєці ёсьць «тутэйшыя», «праваслаўные-маскали» і «каталікі-палякі». Мы ведалі-б перш за ўсіх: ёсьць і жыць-б з Беларусы.

Але ціварты гаварыць аб гэтых. Хто ні дae веры, дык піхай разгорне гісторыю, пі спытае вучоных.

Нам трэ' сказаць толькі, што ціпер расчыніліся дзіверы, разлігся ўперадзі шырокі шлях, і мы павінны ісці, ды узядзіц сваё шчасльце-долю.

Німа паноў, німа катай! Німа піхай вольнікай, пад'яромных...

Усе роўные, ўсе людзі і аднакова маюць права дыхаць, ёсьці хлеб і тварыць прадаўду.

Свабоду, роўнасць і братэрства.

Гэта съяг ўсіх. Съяг справядлівасці, съяг прауды і справядлівасці. Беларусы! Сходзіцеся пад гэты

съяг здольнымі, зграбнымі, роўнымі радамі, ідзіца і не заваёвайці, а бярэце сваё шчасльце-долю.

Гэта ваша павіннасць, павіннасць Беларусі. Гэта павіннасць настаўнікаў, вучоных, партыйных працаўшкіў і ўсіх сыноў свайго краю.

І гора таму сыну, каторы, ці-то праз карысць і выгоду, ці-то праз нейкі дурны страх, будзе разбіваць і блутаць рады і клікаць ў перакінчыкі да палякоў, ці да расійцаў!

Гора тым, што, ні разабраўшыся, пойдзіць за імі, бо яны зноў хочуць прадаваць Беларусь нашу мілу на зьдзек і паніверку.

Ды скажуць нам суседзі і ні суседзі нашы:

— Да гэтага часу вы былі «тутэйшымі» і «мужыкамі» па варункам ад вас нізалежнымі, і мы спагадалі вам. Цяпер съядома вы выракаіцесь долі і пашаны свае і дабрахвотна робіціся наймітамі, парабакамі, цэглай і кахляй на будоўлю суседзкага гонару, пачаснасці і моцы. Німа ў нас спащуцьца да нас!

— Калі-ж вы людзьмі станіце?..

Але баарані Божа! Гэтага ніколі ня будзе.

Ні можа гэтага быць, як ні можа быць двух зацыменій сонца зараз.

У нас лісы вялікія, зямля ураджайная. У нас рэкі, вазёры. У нас народ здольны і працаўты. Дык чаго нам траба?

Моі паклічым палякоў, ці расійцаў «уладаць і кіраваць» намі? Забіраць нашае-ж добро, ды нашымі-ж рукамі?

Не, ні будзе гэтага! Гэта была-б насымешка, накепліванне с самога сабе. Гэта ўсё роўна як самому па-клікаць злодзею ў хату, паказаць яму скарбы свае, парасчынці кублы, ды памагчы яму выніясці добро сваё. А злодзеі гатоўве толькі й забірае...

Вашу працу, ваша добро, вашу кроў і мазалі чужынцы пірэгартуюць на чырвонцы...

Але, не! Дзесяцімільённы народ расплюшчыў вочы свае, выпрастастаў спіну, ды стаў зьбягіцца на вечавы звон.

— Прэч брудныя руکі свае, рэнгаты і прадаўцы роднага краю!

Не прастаў народ наш свае яспа зоркі і ужо выслаў сыноў сваіх на поле лепшай, съветлай будучыні.

I. Піліп.

ХТО ВІНАВАЙЦА ВАЙНЫ.

(Канчатак) *

Англія і Расія ні пад густ было, што немцы завітаў на Турэччыну, але немцы не малі дабрахвотна пакінуць Турцыі. Турцыя—багаты рынак для німецкіх прамысловцаў, а так сама патта прыгодны край дзеля пірэгартання, або, як кажуць, для калёнізацыі. Край гэтага багаты, ураджайны і лепшага мейсца труда знайці для тых людзей, што не маюць прытулку дома.

Народу ў Германіі многа, лік яго с кожным годам расце і павялічваецца, а, тым часам, само гасударства, спіснутае з усіх бакоў чужымі дзержавамі, пашырацца ні малго. Тро было

Глед. № 5.

Цэна асобнага № 15 кап.

УМОВЫ ПАДПІСКІ НА 1917 ГОД.									
За	За	За	За	За	За	За	За	За	За
1 м.	2 м.	3 м.	4 м.	5 м.	6 м.	7 м.	8 м.	9 м.	
1. 50	3 р.	4 р.	5 р.	6 р.	7 р.	8 р.	9 р.	10 р.	

Падпіска прымаяцца толькі с 1-го числа кожнага месіца

Перамена адresa—50 коп. Гры зьмені адresa конча прыкладаць стары адresa.

Рукапіс павінны быць чытэльні напісаны і толькі з аднаго боку паперы. Кепска працісанія рукапісу ні чытацца, пі друкаванца ні будуць.

На ліставання, перасылку рукапісу і іншыя адказы-павінны прыкладацца маркі.

Газета палітычная, эканамічна і літературная.

Год выданья I.

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі: Мінск, За-харауск, 18

УМОВЫ ДРУКУ АБ-ВОСТАКА:

(На IV боку газеты)
за 1 радок шпальту 40 к. за 2 рад. 80 к.
за кожны раз.

Асобам, шукаючым працы — 1 руб. за 3 радкі за адзін раз.

6 6 6 6

мі робіоць сваю гісторыю, як здаецца, што мы па ўласнаму бажанью и-сім свае віраткі. Гэта здаецца, што слонца ўсходзіць і заходзіць, а дапра-уды, прынамі датычна тае часткі бяз-межнага съвету, каторая завецца сла-значнай състэмай, дык слонца стаіць на рухома, а наша зямля кружыцца ка-ля слонца.

Грамадзянская стасункі усъведамляюць [опредэліяюць] палітычны і жыць-ёвы пагляд людзей і кіруюць іх чы-пнасцю. Гісторычны зъяўленыня можна уміркаваць, як магчыма урегуля-ваць віраватую рэчку, але затрымаць, ці зъяніць іх кірунак на уласны густ, по ўласнаму кшталту, і пусціць на гладкі, жаданы плахах паступовасці, —гатата, покі што, людзі зрадзіц ня могуць. Надыйдзе час, і час гэны ні за гары, калі людзі самі стануть будаваць свае жыцьцё, або, як гэта кажуць, людзі самі пачнуть рабіць гісторыю, але ціпер, у наш час пра-мысловасці і капитализму, гісторыя чыніца па варункам, ад нас нізалеж-ным. Адгэтуль, ні труда зразумець, што яны ні ханделі вайны. Гэтак сама спра-видліва і наадварот, што Англія, Расія, Францыя і інш. ні жадалі гэтай сусветнай бойкі. Вінаваты ўсе наагул і ніхто па асобку.

Адгэтуль жа відаць памылковасць і таго пагляду, што быткам гэтага вайна апошнія і, што скончыўшы яе, людзі умовіоцца раз назаўсяды жыць згодна, па-братьэрску, а калі зъявіцца задзіра, ды прымусам заставяць яго сядзець ціха. Але гісторыя вучыць, што людзі, змогшыся на вайне, як пеўні ў бойцы, ні раз умаўляліся паміж сабой на вечны мір,—толькі пічога з гэтага на выхадзіла. Гэты жаданы усім «вечны мір» трывалі роўна столькі, сколькі трэ' было часу, каб людзі зноў ні пасварыліся. А сварыліся яны заўсёды, як толькі інтарэсы кіруючых ста-наў суседніх дзержаваў стыкаліся на адзін дарозі. Стрэшыся, моў тыя казыленты на кладцы, інтарэсы гэтага разыція па добрай ахвоі ня могуць. Ды ёй разыція німа як,—клада заў-сяды, а вярнуцца пазад нельга, бо гісторыя пасуваецца ўперад на моцы пішукільных законаў капитальнага ладу.

Стаяць нірухома гісторыя ні можа, бо гісторыя—гэта сама жыцьцё людзей, а жыцьцё павінна развівацца, ды ісці і пішыцца. І вось дзержавы, стрэшыся на аднай пущіні, спіхлючы адна другую з дарогі і, коштам кропі, мора сълёз і гора, рас-чышчаюць сабе съежжку. Вайна скончыцца, і людзі будуть жыць вольна, згодна і па братэрску, але ні ціпер, покі ісціне лад прымусу і гандлю, або лад капитализму. Покі ісціне уладніцца на зямлю і на ўсе прылады і начальнія прамысловага (храбрчынага і заводскага) вырабу, покі зямля і пра-мыловасць трываліца паасобнымі людзімі у кожным гасударстві, покі ўласнікі зямлі, храбрыкаў і заводу маюць на увазі толькі свой, асабісты інтарэс, сваю асабістую карысць і пажыву,—да таго часу вайна будзе вісць над жыцьцём людзей, будзе паграждаць у магчымасці. Покі ўсе гэтага істніе і на перажыць, покі пі зруйновані капитальнічны лад дзэр-

жаўнага будавальні, да таго часу людзі ня могуць быць пэўнымі, што вайна на ці там, ці тут зноў ні загарыца. Вайна скончыцца, і з вайною людзі расквітаюцца навекі толькі тады, як запануе на усём сьвеце сацыялізм. Тады людзі сапраўды выскочуць с царства прымусу і гвалту ў царства вольнасці, братэрства і згоды.

Цікава, што за гадоў колы і наў-

перад, французская і нямецкая вучо-

ныя, пытліва углідаючыя ў таўшчую

будучыну, пісалі, што вайна пачненца

як раз у Сэрбіі, па дарозі ад Берлі-

ну праз Константынопаль на Багдаду.

Так яно і вышла. У Сэрбіі забілі аў-

стрыяцкага пасыльдніка. Потым выяз-

лася, што ўчынілася піўнападко-

ва, а пазымсяля, дзякуючы розным

дипломатычным махлярствам. Натаж-

ж бо нямецкім камітэтом і пра-

мыслоўцам хутчэй хацелася прабрацца

к Багдаду, дзе разлягаеща багатая

мейсцоўсць—Месапатамія. Але па

дарозі да гэтага вабкага краю стала

Сэрбія, нівялічка сама па сабе, але

уёс трыкі з сваім уласным вокам. Вось

і трох было выдумана зачэшку, каб

саліхнуч з дарогі сэрбаў. Так, без

дай-прычыны, чапляцца піэручна,—і

брыдка і суседзі ворага глянць, а

тут—на табе: забілі пасыльдніка! Гэ-

такага здарыння датакаль трудна.

«Помста, помста!» ляментавалі нямецкіе

імпэрыялісты. Аўстрыякі, у цеснай

згодзі з немцамі, або, справядлівей

сказаць, камандуючыя стацы тых і

другіх, і слухаю, бач, не хацелі, ка-

лі сэрбы запрапанавалі ўёс, абы ула-

дзіць справу згодай, справядліві

ка жучы, што піа вішавата-ж цлае гасу-

дарства ў тым, што нагварыла адна

варъянскую руку. Тым часам, немцы

рабілі ўёс ад іх залежнае, каб скары-

стасць гэты момант дзеля сваі заваева-

цельнай мэты.

Такім чынам Аўстрыя пайшла вай-

ною па Сэрбію, абвесьціўши, што яна

прымушана гэта зрабіць праз тое, што

Сэрбія на хоча здволіць іх «справяд-

лівага пачуцця» помсты за забітага

пасыльдніка». Але «умысель тут быў

іншой», і Сэрбія вінавата была толькі

тим, што немцам хацелася сесці.

Маючы тадыні згавор з Германіяй і

згоду з ёю, Аўстрыя дамагалася пра-

глыніца Сэрбію разам с суседнім ма-

ленскім каралеўствам, на назыву Чор-

нагорыя. Яны рыхталіся захапіць

усе землі па беразі Адриатычнага мо-

ра і кашліці ўмацаваніца, ды стаць

поўнамоцным гаспадаром на Баўканах.

Але жаданне Аўстрыі запанаваць

на Баўканах ні пад туст было сама-

дзэржаўай Расіі. Расія сама каштала

на гэта, і памаўзіўліўшыца Аўстрыі

становілася папарок дарогі,—гэта пе-

ралікаджале яе інтарес. Расія гля-

дзела на ўсе баўканскія народы (сар-

бы, баўгары, чарнагорцы і інш.), як

на сваіх малодных братоў, за каторымі

мі яна, па моці святыства і большы-

сці, самым лёсам прызначаны апека-

вані, пазірапаць і захіціць ад напасыці,

кіруючыся тэй думкай, што ні цяпер,

дых у чальцвер, а ўсе «славянскіе

ручы» павінны «сліцца ў рускім

морбе», хоць ад аднае думкі злучыцца

с самадзэржаўнай Расійскай «малодых

братоў» кідала ў жар і праймаў хо-

ходны пот. Камандуючыя стацы Расії

пазіралі на славянскіх народы, як на

изгулу і халю для будаўніцтва моц-

і гонару вілікарускага дзёржаўства,

Усе—дзеля Расіі, а Расія—гаспады-

ства, так мыслілі расійскія імпэры-

ялісты.

Кашточуся прашынца гаспадарным

братам на Баўканы, Расія чакала

толькі зручнага мамэнта. Мала гэтага,

зайдросна і памаўзіўліўшы, яна рахавала

за адзін прыесць захапіць і Кон-

стантынопаль с тамэйшымі пралівамі,

а тура прагнаць зусім. Як мы веда-

ем, першыя міністры Часовага Ураду

насіліся з думкай гэтай, як кот с кі-

басю,—так шкода было багатыром

расійскім растаціа с вабкою мараў аў

Царградзі. Трэба сказаць, што коліс-

та там, дзе цяпер туркі, было грэцкае

парства, адкуль мы, славяне, злучылі

цяпер у Дзержаві Расійскай, атрыма-

лі веру. І толькі, тримаючыся гэтага

дрыгвінага грунту, расійскія імпэры-

ялісты,—прамыслоўцы і капиталісты, матывіюць і маральна апраўдаюць свае права на захват Константынопаљу. З гэтага мы бачым, што калі вымагае таго интарес кішэні, дык сама рэлігія,—справа сумленія і Бога, ідзе на падмогу зайдрасці багатыроў. У спраўах нахівы і рабунку багатыры не маюць нічога съвятыга і самога Бога гатоўыя узяць дзеля карысці і зыску...

[канец будзе].

Я. Л.-Н.

Друк і жыцьце.

У баўкаўшчыні Міцкевіча.

Над таю называ была надрукавана 18 мая ў газэці «Dziennik Petrogradski» цікавая карэспандэнцыя з Сталіцы. Мы яс перадрукуем цалкам, бо яна ў дагэтуль не страціла свае цікавасці.

У месячніку «Kultura Polski» мы знаходзім жменьку цікавых драбніц аб цяперашніх адносінах нацыянальна-культурных у зямлі Навагрудзкай на Беларусі.

Зямля Навагрудская, баўкаўшчына Адама Міцкевіча асталася праўя ў цэласці па тым боку баяваго фронту. Яна цяпер ляжыць так блізка да лініі бітваў, што не дазваляна да жаднай з тых акругаў, на якіх падзеляны ляжачыя дзялянкі на захад літоўскія землі. Находзючысь у акрузі так званай «Opera tionsgebiet» (баявая акруга). Рэд. «В. Б.») зямля Навагрудская кіруеца чиста ваявінімі ўласцімі і не мае жаднай адміністрацыйнай грамадзянскай. Ад іншых часыні Літвы, па толькі тых, што знаходзюцца ў тым самым падзені, але ў адных, што маюць нават грамадзянскую адміністрацыю, Навагрудская баўкаўшчына пасыльдніка асталася на тым боку, што не з'яўляецца ўласцімі ўласцімі і не мае жаднай адміністрацыйнай грамадзянской. Але яны, як сказаць, падзяліліся на грузді, душыць за горла... Ды каб ён хаяці азд! А то навалюцца ўсё разам: беларускі тэатр, поч пад Купальле, родная мова, скарончаты збор, усе гурткі беларускі... А съвіты з'явініць у вушах, лятуць да зорак з усей тугой аб пядолі, зьдзеку, кружанца, хаваючы сопейка... Сылёзы цякуюць з вачай, цяжка на сэрцы... І піхто не даведаецца, не разважаецца.

Ляжыць пан Максімаў, занядужаў бедак. Цэлы дзень ужо ляжыць. Нуда нетра смокта, жывасілам косткі цягне. І гэтака боль-аж стогне хворы, спашчылі зубы. А ў ночі яшчэ горі; байдзца ён у ночы. Заплюшыць толькі вочы, на адну хвіліну, а тут і начищуца страшныя, незвычайнія сны. І горі за ёсё, што аднастайныя. Падкрайніца Беларускі Нациянальны Камітэт, узваліца ўсім сваім цікарам на грудзі, душыць за горла... Ды каб ён хаяці азд! Люблю і піхто ніху з'яўляецца! А то навалюцца на іх піхтоўка! Паніжаўшы ўсё разам: на хвіліну, але яны яшчэ піхтоўка! Люблю і піхто ніху з'яўляецца! Паніжаўшы ўсё разам: на хвіліну, але яны яшчэ піхтоўка! Люблю і піхто ніху з'яўляецца!

Паніжаўшы ўсё разам: на хвіліну, але яны яшчэ піхтоўка! Люблю і піхто ніху з'яўляецца! Паніжаўшы ўсё разам: на хвіліну, але яны яшчэ піхтоўка! Люблю і піхто ніху з'яўляецца!

Паніжаўшы ўсё разам: на хвіліну, але яны яшчэ піхтоўка!

Паніжаўшы ўсё разам: на хвіліну, але яны яшчэ піхтоўка!

Паніжаўшы ўсё разам: на хвіліну, але яны яшчэ піхтоўка!

Паніжаўшы ўсё разам: на хвіліну, але яны яшчэ піхтоўка!

Паніжаўшы ўсё разам: на хвіліну, але яны яшчэ піхтоўка!

Паніжаўшы ўсё разам: на хвіліну, але яны яшчэ піхтоўка!

Паніжаўшы ўсё разам: на хвіліну, але яны яшчэ піхтоўка!

Паніжаўшы ўсё разам: на хвіліну, але яны яшчэ піхтоўка!

</div

ли (масі) выбіраеца жабрапаць. Рантам шегдзе загараецца вялікі пажар. То гарыць двор. При бляску пажару Марыля адыходзіць разам з дзяцьмі і адным старым дзедам-жабраком, якога яна рапей ахвотна дарылі, як сілдзелі па гаспадарцы. Астасенка толькі адна вар'ятка—Зося. Прибего Сымон—бачыць—нікога з сям'і німа, хапае сястру за руку і ідзе з ёю «на сход».

Такі, у самых агульных рысах, ход драмы. Раней, чым гарыць аб ігры асобных артыстаў, варта зрабіць пады агульных увагау. Гэта драма Купалы й так напоўнена русіцымі ад начатку да астакту. Ставілася яна надпасыншым парадкам і дзеля гэтага, артысты на ўсёлі падгатавацца, вывучыцца сваіх роляў. На сцені яны за неўзлікімі вылічэннямі трымаліся даволі бязліва і ўсё стараліся, каб не адайсыцца далёка ад сүфлэрскай будкі. Дзякуючы не саўсім чистай мові арыгінала і малай знаёмысці артыстаў з ролімі, са сцені так смыпаліся русіцымы, што ў запраду можна было думасць, што ніякае беларускае мовы німа, а ёсьць толькі «макулатурнае тарабарышы», як підаўна пісала адна тутэйшая газета «Новая Заря». «Нічэв», «ты должен», «не надо», «меня», «тебя», «нет» і т. д., так і смыпаліся, проста як з мяшкі.

Хор направіўся трохі й не частаваў ужо нас маскоўскім песьнімі, а даволі прыгожа съпячу у пачатку ігрышча: «А хто там ідзе?» і «Ад веку мы спалі», ўстрэчаны публікай надта прыхўльна. За тое артысты пастаналіся, дай Бог ім здароўя, выніць усю чистату й пекноту беларускай мовы.

Наибольшэе ўражэнне на публіку зрабіў сваёю ігрою А. Крыпіна [Грэй Гаспадара]. Містычная любоў зімляроба да свае земелькі, што ўладае ўсёю душою Лявона, што відаць у яго кожным слові наша сабе добраго выразніка. Трагедыя зімляроба, скіком адрызаемага ад глебы, да якой ён прырос, задыхаючагася, як рыба, вынутая з вады, была добра выяўлена артыстам.

Роль старшага сына, Сымонкі, вынаўніц Ф. Ждановіч. Тая самая любоў да зямлі, што давіла бацьку да магілы, уладае ў сына, кіруе кожным яго рухам, кожным яго учынкам. Артыст добра удумаўся у сваю роль і ведаў яе, але трошкі шкодзіла яму куча староніх кlapotau [Ф. Ждановіч разам с тым і рэжысэр] і звязывала яго на сцені.

Зоська (А. Ліпічанка) выявілася на сцені трошкі пі такою, як у драмі. У творы Інні Купалы выведзена дзяўчына ізвесція, ўражаная, што на можа адзяліць вытканага сваёй фантазіей ад праўдзівага жыцця, што на знае, «где яна, а где толькі цені яе»; а на сцені мы бачылі спакойную, прызычайшуюся артыстку, што хапела узім толькі умеласцю. Недахват тэмпераціі адзначаўся ясна і прачувалася публікі. Доўгі маналёгі, где Зоська выяўляе багаство свае фантазій, выкладае малюнкі, створаны ёю, выходзілі пудымі.

Мала жыцці было і у Марылі, жонкі Лявона [В. Тарасік]. Яна ж наўбояў за ўсіх смыла русіцымы.

Добра вынаўніц сваю роль жабрак [Р. Жакоўскі].

Аб рэшце артыстаў што можна сказаць: адны трошкі лепші, другія трошкі горай. Наагул жа кажучы, хоць артысты ў пі спраўдзілі нашай бязліве за правал драмы, але ўсё ж такі съпешнасць пастаноўкі дала сібі занць.

Н. К.

Пастанова сельскага сходу.

Мы, беларусы вёскі Ужы Мінскай губ. ў паве́зу Заслаўскай вол., сабраўшыся на сельскі сход пастаноўлі:

1] вібраць з сябе старшыню, таварыша старшыні й сэкретара; выбраць быў грамадзянине: Вінцэнт Упук, Іван Войцішонак, Фама Гільдзюк;

2] пастанец прывітаныне Мінскаму

Беларускаму Выканаўтаму Камітэту ад ўсіх грамадзян вёскі Ужы: гората вітае Выканаўчы Камітэт у яго каміснай працы; спадзяёмся, што наша праца здабудзе Беларусі аўтапомю без митных і дзяржаўных межаў і эканамічных справы, нацыянальнае пытанье, сучасны момант, арганізацыя на мейсцох і інш.

Хай Жыве вольная Беларусь! Хай Жыве федэральнай рэспублікі Расія!

Кіраўнік сходу Гайлик.

Старшыня В. Упук.

Тав. старшыні Ф. Гільдзюк.

Сэкретар І. Войцішонак,

1917 г. ліпня 14 дня.

ПАСТАНОВА.

Мы, салдаты-беларусы 6-го будаўніцтва Паўночнага фронту, сабраўшыся сягноны 6-го ліпня а 19 гадзіні у Шрэйбенбуш каля гораду Рыбі, аграварылі такія пытанні:

Таварышам Прыхачом быў прачытаны цыркуляр Беларускага Нациянальнага Камітэту за № 187 ад першага чэрвеня г. г., атрыманы ім ад гэтага Камітэту аб прысланы дэлегату на беларускі з'езд 8 і 9 ліпня ў горадзе Мінску. Абгаварыўшы гэта пытанні, мы прыйшлі да такога вываду: дзеля позднага атрымання цыркуляру паслаць сваё гэлегату ў Мінск на беларускі з'езд пісці не можчыма, бо на падарожжу ад Рыбі да Мінска патрэбныя трэ пары, а мы мелі ў запасе толькі адну пару [цыркуляр атрымалі 6-го, а дэлегаты павінны сабрацца 7-го].

2. Абвешчаем, што мы усе ічыра любімі сваю многанакутную дарагую нам Беларусь, хочым ёй ішасці і красавіцца ў новых вольных жыцьці на новых падставах. Мы гарым хапенінем і будзем маліць Бога, каб зараз споўніліся на карысць Беларускага народу тыя ідэі, што надрукаваны ў праграме Беларускай Сацыялістычнай Грамады. Усім таварышам, членам Камітэту, што стаяць на варці беларускіх інтэрсаў, пішем нашімі паклон.

3. У нашым упраўленні ёсьць 25—30 беларусаў, але як яны раскіданы на ўсіх пунктах, узміненій будаўніцтвам пазыцыі на ашпары 100 віцэтоў, дык нам арганізацца вельмі цяжка. Мы думаем, што ў іншых вайсковых часціх, што кватэруюць у горадзе Рыбі, ёсьць больш беларусаў, але ў тым арганізаціі або пісці, або мы ёй ніякім не ведамы. Мы просім Камітэт, ці на прызнае ён патрэбным выдаць асобную адозву да салдатаў беларусаў Паўночнага Фронту і прапасіць Глаўнакамандуючага аўбясціць яе ў прыказі дзеля арганізацыі салдатаў-беларусаў на прыкладзе іншых нацыянальнасцяў [украінцаў, паліакаў, літоўцаў, і інш.], чым будзе дана магчымасць арганізаціі групам дэлегатаў сваіх прадстаўнікаў на з'езды, надобныя да цынерашніга.

4. Просім Камітэт не адкінуць нашай прозьбі: прысланьці нам кошт пратаколу з'езду па такому адресу: Рыга Шрайбенбуш 6-е будаўніцтво Наўчонага Фронту І. Я. Прыхачу.

5. Дзякім таго, што выпісаная таварышам Прыхачом газета «Грамада», не атрымоўвашца намі ужо больш, як трох тыдняў, просім, каб газета прыслалася акуратна, бо мы ле з вілікай ахвотай чытаєм і знаймім сваіх таварышаў-беларусаў, як з мэтамі гэтай газеты, так і Цэнтральнай беларускай арганізацыі ў Мінску.

6. Даруміць таварышу Арлову арганізаціі перыядычнага сходу салдатаў-беларусаў нашага упраўлення дзеля чытаць газеты «Грамада» і дзеля азімленьня з яе праграмаю і тою съветло будучынаю, якія чэкае нашага ўсіх грамадзянства-беларусаў (быўшага музыка).

7. У канцы нашага сходу пастаноўлі: напамну Беларускаму Камітэту мы выяўліем нашэ поўнае даверые і будзем памагаць спаўненню яго ідэі, насколькі гэта будзе залежаць ад наў умоваў нашай службы.

Старшыня сходу старшыня пісар М. Тарасівіч.

Сэкретар І. Прыхач.

1917 г. ліпня 7 дня.

3-і з'езд Б. С. Г.

21-го ліпня ў Маскве пачаўся 3-і з'езд Белар. Сац. Грамады. З'езд разглядае такія справы: даклады з мейсц, земельная справа, палітычны устроі, эканамічныя справы, нацыянальнае пытанье, сучасны момант, арганізацыя на мейсцох і інш.

АПОНШНІЯ НАВІНЫ.

АГУЛЬНЫЯ ВЕСТКІ.

АДНАУЕННЕ КАРЫ СЪМЕРЦЮ.

Петраград 12—VII. На сходзе Часовага Ураду ў ночі 11 ліпня разглядаўся праект вясшага міністра аб аднаўленні кары съмерцю на фронці на ўесь час вайны. Часовы Урад адназгодна прыняў гэты праект. Карабель съмерцю праз разстралыне на москі гтай пастаповы Часовага Ураду будуть за венчую і дзяржаўную здралу, за ўціканье з поля бітвы, за ўціканье да ворага, за зՃчу ў палон без абароны, за невынаўчынне баявых приказаў начальніка і за інш. такія ўчынкі.

СКАСАВАННЕ АКТАУ АБ КУПЛІ ЗЯМЛІ.

Петраград 12—VII [Афіцыяльна]. Часовы Урад лічыць патрэбным раз'ясніць, што розныя акты, зробленыя пасля 1 марта 1917 году, які па добрахвотнаму, так і па прымусовому прадацію зямлі, кім бы яны парабіліся, како-б пі датыкаліся, аб установі, пішішчі права ѡласнасці і залогу, або іншага рэчавага права (права раснараджацца сваімі ѡласнічымі рэчамі. Рэд.) па зямлю за межамі гарадоў, на лясныя ашпары якія могуць перацікаджані волі Устаноўчага Сэйму і якія могуць быць падставамі да дараўнін гэтым землям, або людзям, рабіўшым акты, якія-небудзь льготы пры развязанні зямельнага пытання.

НОВЫ МІНІСТР ІОСТЫЦІ АБ СКАСАВАННІ ЗЯМЕЛЬНЫХ АКТАЎ.

Петраград. Новы міністр іостыцы (справадлівасці) Ефремаў у тутары з прадстаўнікамі камітэту друку пры Часовым Урадзе сказаў, што ён зусім не згадаеца з Чэрновым у пытанні аб скасаванні зямельных актаў і лічыць, што гэта пытанне, як адвін падстаў ўсіе зямельнае реформы можа быць развязаны толькі Устаноўчым Сэймам і што цяпер што будзе пастапаўдніца, пе чакаючы Устаноўчага Сэйму, пісці не можна.

Міністр дававіў, што неўзабаві ён выступіць з самым энэргічным адказам міністру зямляробства.

ДЫМІСІЯ КЕРЭНСКАГО.

Петраград 21-VII. Керэнскі падаў застукальчому мейсцо прэм'ер-міністра Некрасаву такі ліст: «Дзякімі нечынамі ашпары атрымалі пісці з падстаўнікамі камітэту друку пры Часовым Урадзе сказаў, што ён зусім не згадаеца з Чэрновым у пытанні аб скасаванні зямельных актаў і лічыць, што гэта пытанне, як адвін падстаў ўсіе зямельнае реформы можа быць развязаны толькі Устаноўчым Сэймам і што цяпер што будзе пастапаўдніца, пе чакаючы Устаноўчага Сэйму, пісці не можна.

Міністр дававіў, што неўзабаві ён выступіць з самым энэргічным адказам міністру зямляробства.

Пад Ковелям рэдкія покі што атакі немцаў адбіваюцца, тое саме далей на полуздень—пад Бродамі. На Збручы немцы ўжо имат раз прарабавалі пе-рабрацца цераз гэту рэчку, але покі што надарма. Далей на полуздень немцы забралі глаўні горад Букавіны—Чэрнавіцы і видуць наступ паміж ракамі Дністрам і Прутам, каб выйсці ў тыл Румынскому фронту і змусіць рымлян—румынскую армію пакінуць Малдавію (паўночнае крыло Румыніі). Наступ расійска—румынскага войска, але юкім мы пісці ў № 8,—спыніўся. На заходнім фронці ціха. На Паўночна—Заходнім можна адзначыць астуленые расійскім войскам Ісклюзія й адход на правы бераг Дзвіны.

Карыстаючы сябе з того, што немцы заняты барацьбою на Расійскім фронці, англічане і французы началі наступ у паўночнай частцы свайго фронту, ў Бельгіі.

5-га жніўня (аўгуста) у Мінску назначана першая сесія Цэнтральнай Беларускай Рады, на каторую павінны прыслать сваіх прадстаўнікоў усе беларускіе арганізацыі.

ДЫМІСІЯ ЧЭРНОВА.

Петраград 21-VII. Міністр земляробства Чэрноў падаў ліст прэм'ер-міністру Керэнскому, ў якім абвешччае, што дзяля злоснай брахні на яго, ён вымушан пакінуць міністэрства, каб менец мағчымасць раскідаць ўсе выпады праціў яго. Прозьба яго вынаўнена.

АДДАНЬНЕ «БАЛЬШЭВІКОУ» ПАД СУД.

Петраград 21-VII. Міністэрства справадлівасці (іостыцы) апублікаваў некаторыя ведамасці, паслужыўшыя групам да